

к.е.н. Денисенко А.Ф.
Сумський державний університет
ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ
В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Складність економічної та соціальної ситуації, погіршення демографічної ситуації значно позначається на наборі студентів у вищі навчальні заклади і, як наслідок, на підготовку кадрів вищої кваліфікації для науки і освіти.

Простежується два основних напрямки демографічної проблеми, які виникають зараз у вищій школі:

перший пов'язаний з постійним підвищенням віку науково - педагогічних кадрів вищої кваліфікації – кандидатів і докторів наук;

другий пов'язаний з різким скороченням народжуваності в Україні та труднощами в наборі студентів на навчання.

Основною проблемою першого напрямку є, перш за все, скорочення кількості місць державного замовлення в аспірантурі та збільшенні місць підготовки на комерційній основі. Крім того, з'явилася проблема, пов'язана з публікацією своїх наукових досліджень. Зараз автор замість колишнього отримання гонорару сам повинен платити за публікацію досить великі кошти. Часто це стає перешкодою на науковому шляху молодих талановитих науковців і сприяє потраплянню в науку бездарних, але заможних представників суспільства. З іншого боку проблема скорочення науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації в вищих навчальних закладах пов'язана з появою в нових умовах господарювання для багатьох науковців інших напрямків діяльності за змістом і, особливо, за рівнем заробітної плати. Існують дані що, зокрема, ще в 1992 році наука та освіта втратили шосту частину науково-педагогічних кадрів [1]. Як наслідок, простежується чітка тенденція скорочення кількісного і якісного кадрового забезпечення науково-педагогічного потенціалу.

Проблемою другого напрямку є тенденція різкого скорочення учнів випускних класів, мінімальне значення якої очікується у 2018-2019 роках. Наслідком цього у вищих навчальних закладах завилася проблема з набором кількості студентів на навчання. На ряду з кількісним показником не менш гострим є якісний показник, який тісно пов'язаний з кількісним. Для забезпечення необхідного кількісного набору вищі навчальні заклади до недавнього часу були вимушені знижувати вимоги до абітурієнтів на вступних іспитах. Не сприяло підвищенню якісних показників і впровадження ЗНО та зміна порядку прийому на навчання до вищів. На нашу думку основним недоліком зовнішнього незалежного оцінювання знань випускників шкіл є впровадження рейтингових, а не абсолютних оцінок. Найвища кількість балів, отримана випускником в ЗНО по будь якому предмету, ще не свідчить про його відмінні знання. Така реальність неодмінно позначиться на якості підготовки бакалаврів, спеціалістів та магістрів і, як наслідок, вплине на проблему підготовки в майбутньому молодих науковців.

Крім того, приєднання України до Болонської конвенції та можливе взаємне визнання дипломів випускників вузів України і Європи може призвести до поглиблення розглянутих вище проблем. Не виключаємо, що випускники України, маючи європейські дипломи, масово поїдуть до Європи. Реалізація в Україні Болонської угоди тим самим стимулюватиме відтік кращих випускників наших вузів за рубіж.

1. Степин В.С. Философская антропология и философия науки.-М: Высшая школа. 1992.